

A Győri Ítéltábla a dr. Vágó Zsuzsanna ügyvéd által képviselt **felperesnek** a dr. Molnár Emőke ügyvéd által képviselt **alperes** ellen végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 2018. július 11. napján kelt 27.P.20.269/2017/56. számú részítélete ellen az alperes által 58. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletének megfellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 25.400.- (huszonötezer-négyszáz) forint másodfokú perköltséget.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A Székesfehérvári Törvényszék a fellebbezéssel támadott részítéletével a végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet elutasította.

A határozatának tényállásában rögzítette, hogy a peres felek testvérek. Az édesanyjuk, dr. **K Á J** (továbbiakban: örökhagyó) 2015. november 26. napján végintézkedés hátrahagyása mellett elhunyt. A hagyatékát dr. **V V bi** közjegyző 11016/Ü/679/2016/18. számú hagyatékátadó végzésével végintézkedésen alapuló öröklés jogcímén 1/1 arányban ideiglenes hatállyal az örökhagyó gyermeke, egyben a végrendeleti örökös, alperes neve (alperes) részére ideiglenes hatállyal átadta.

A szülők válását követően a peres feleket a merev személyiségű, rapszódikus természetű örökhagyó nevelte fel, akinek a gyermekeivel való kapcsolata számos konfliktust hordozott.

A felperes 18 éves korában önálló életet kezdett, majd 1993-ban édesanyjával való viszonya végleg megromlott, ettől az időponttól sem az örökhagyó, sem a felperes nem kezdeményezte a kapcsolat felvételét és a kibékülést.

Az örökhagyó a kilencvenes évek elejétől az alperessel is rossz viszonyban volt, a kapcsolatuk az unoka születésétől, 2000. évtől kezdődően normalizálódott.

Az orvosi végzettségű örökhagyó ingó- és ingatlan vagyonát maga kezelte, sokat és szívesen utazott. 1999. évtől kezdődően közel 30 peres eljárást indított az ország különböző bíróságain nagy részben az általa lakott társasházi lakással összefüggésben. A Pesti Központi Kerületi Bíróságon 19.P.86.952/1996. szám alatt folyamatban lévő perben az eljáró bíróság igazságügyi elmeorvos szakértői véleményt szerzett be. Dr. **N E** igazságügyi orvos szakértő 2008. február 26-án kelt és augusztus 23-án kiegészített szakértői véleménye szerint az örökhagyónak az adott per tekintetében

a beszámítási képessége nem megtartott. A cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezést paranoid típusú személyiségzavara miatt szükségesnek ítélte.

A **B-i** Gyámhivatala által a gondnokság alá helyezési eljárás során beszerzett, dr. **P S** által 2012. november 21. napján csatolt szakvéleményben a szakorvos az örökhagyó gondnokság alá helyezését indokolatlannak tartotta. Megállapította, hogy az örökhagyó a személyiségi struktúrát érintő patológiás, perlekedésre hajló, kompromisszumra alig képes rigid vonásokat mutat fel, azonban ezt kiváló intellektusa jelentősen ellensúlyozza.

Az örökhagyó 2013. október 25. napján végrendeletet készített, amelynek értelmében minden ingó- és ingatlan vagyonát a fiára, alperes nevera hagyta azzal, hogy annak halála esetén a vagyont a gyermeke, **H N** örökölje. A leányát, felperes nevet (a felperest) az örökségből kizárta figyelemmel arra, hogy 1990. decemberétől 1991. november végéig tartó betegsége során róla nem gondoskodott, heti egy alkalommal sem látta el meleg étellel, súlyos betegségében magára hagyta, vele kapcsolatot nem tartott.

Az örökhagyó ezt a végrendeletet 2014. március 20. napján "A fentieket megerősítem" záradékkal látta el.

A felperes a kereseti kérelmében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a 2013. október 25. napján kelt írásbeli magánvégrendelet érvénytelen, mivel az örökhagyó az elkészítésének időpontjában cselekvőképtelen állapotban volt.

Arra hivatkozott, hogy az örökhagyó paranoid személyiségzavarban, perlekedési tébolyban szenvedett. A 2008. évi szakértői vélemény szerint az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége az adott per vonatkozásában hiányzott, az idő előrehaladtával pedig állapota súlyosbodott, ezért a végintézkedés megtétele időpontjában gondnokság alá helyezés hiányában is cselekvőképtelen állapotban volt, ezért jognyilatkozata semmis.

A felperes érvelt azzal is, hogy a korlátozottan cselekvőképese személy csak közvégrendeletet tehet.

A felperes másodlagos kereseti kérelme a kötelesrész kiadására, illetőleg annak ellenértéke megfizetésére irányult.

A kereseti kérelmét a korábban hatályos a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 17. § 624. § (2) bekezdés 648. § 649 § és 654. §-ára alapította.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Arra hivatkozott, hogy az örökhagyó nem állt gondnoksági ítélet hatálya alatt. Az életvitele, a gazdálkodása, az utazásai a cselekvőképtelen állapotát cáfolják. Abból, hogy 2008. évben egy adott ügy vonatkozásában szakértői vélemény született arról, hogy belátási képessége nem teljes, nem következik, hogy belátási képessége minden rendelkezési körre kiterjedően hiányzik. A cselekvőképtelenségét önmagában az általa indított perek száma sem támasztja alá. A fentiekre tekintettel nem volt akadálya annak, hogy az örökhagyó a végakarátát írásbeli magánvégrendelet formájában rögzítse.

A másodlagos kereseti kérelmet azért kérte elutasítani, mivel az örökhagyó a felperest az öröklésből nem kizárta, hanem - a végrendelet tartalmi indokolásából következően - kitagadta.

Az alperes álláspontja szerint a perre a jelenleg hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) rendelkezéseit kell alkalmazni figyelemmel arra, hogy az örökhagyó 2014. március 20-án, azaz az új törvény hatálybalépését követően a korábbi végrendeletét megerősítette, ami a korábbival egyező tartalmú, ám új végrendeletnek minősül.

Hivatkozott a 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 58. § (2) bekezdésére, miszerint az érvényesség megítélésénél a korábbi rPtk. illetve a jelenleg hatályos Ptk. közül azt kell alkalmazni, amely az örökhagyó végakarata valóságos tartalmának megállapításához közelebb áll.

Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az 1952. évi III. törvény (rPp.) 213.§. (2) bekezdésében előírt feltételek fennállnak, így részítéletet hozott, és az elsődleges kereseti kérelmet elutasította.

A törvényszék leszögezte, hogy a jogvita elbírálására - az alperes ellenkérelmében előadottakkal szemben - a rPtk. szabályai alkalmazandók.

A 2014. március 20-i záradék pusztán az örökhagyói akarat megerősítése, új végrendeletnek nem tekinthető, tehát az örökhagyó végintézkedése 2013. október 25. napján kelt.

A Ptké. 58. § (1) bekezdése értelmében - a (2) bekezdésben foglalt eset kivételével - a végrendelet érvényességének elbírálására a keltének időpontjában hatályos jogszabályok, azaz az rPtk rendelkezései irányadók.

Az elsőfokú bíróság érvelése szerint a Ptké. 58. § (2) bekezdésének alkalmazása sem helyezi a végrendeletet az új Ptk. hatálya alá. A (2) bekezdés szerint ugyanis a Ptk. hatálybalépése előtt kelt végrendelet érvényességét a Ptk. szabályai szerint kell elbírálni, ha az öröklés a hatálybalépés után nyílt meg és a végrendelet a Ptk. szerint érvényes lenne.

A felperes által megjelölt érvénytelenségi ok - azaz a gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen állapot - mind az rPtk. 17. § (2) és (3) bekezdése, mind a Ptk. 2: 9. § (1) és (2) bekezdés értelmében semmisséget eredményez.

Mivel a végrendelet érvényes vagy érvénytelen voltának megítélése szempontjából a Ptké. 58. § (2) bekezdésében meghatározott disztinkció nem tehető, ezért az elsőfokú bíróság a keresetet az a rPtk. szabályai szerint bírálta el.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a 2015. november 26-i hagyatéki tárgyaláson a felperes úgy nyilatkozott, hogy a végrendeletet tartalmi okból nem ismeri el érvényesnek, ami - szemben az alperes védekezésében előadottakkal - nem értékelhető akként, hogy a végrendelet megtámadásának jogáról lemondott.

Az alperes által hivatkozott szabályozást a Ptk. 7:37. § (5) bekezdés tartalmazza, amely azonban a jelen perre nem irányadó. Emiatt az elsőfokú bíróság az érvénytelenség iránti keresetet érdemben vizsgálta.

Az örökhagyó sem az rPtk. 12/A. § (1) bekezdés sem 14. § (1) bekezdése értelmében nem minősül korlátozottan cselekvőképes személynek, ezért a végrendelkezésére az rPtk. 624. § (2) bekezdése - miszerint a korlátozottan cselekvőképes személy csak közvégrendeletet tehet - nem alkalmazható.

A felperes rPtk. 17. § (1) bekezdésén alapuló érvelésére tekintettel a törvényszék azt vizsgálta, hogy az örökhagyó a végrendelkezés időpontjában - gondnokság alá helyezés nélkül is - cselekvőképtelen állapotban volt-e.

Az első fokú eljárásban beszerzett igazságügyi szakértői vélemény egyértelműen akként foglal állást (P.20.269/2016/38. irat), hogy az örökhagyó paranoid személyiségzavarban, bipoláris affektív zavar II. típusában, és szorongásos depresszív zavarban szenvedett, amely azonban a pszichotikus szintet soha nem érte el.

A felperes által hivatkozott szakvéleményben dr. N E szakértő 2008. évben egy konkrét perrel kapcsolatosan tette azon megállapítását, hogy a gondnokság alá helyezés indokolt, amiből azonban nem vonható le az a következtetés, hogy az örökhagyó a végrendelkezése időpontjában, azaz 2013. október 25-én belátási képességgel nem rendelkezett. Dr. N E a személyes meghallgatása során maga is úgy nyilatkozott, hogy a perlekedő személyiségű örökhagyó az egyéb ügyei tekintetében belátási képességgel rendelkezhet.

Figyelemmel arra, hogy az örökhagyó pszichés megbetegedése sem a perben kirendelt szakértő, sem dr. N E álláspontja szerint nem eredményezi, hogy az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége

az élet egyéb területein (vagyonával való rendelkezés, jövedelmének kezelése, végintézkedés megtétele) tartósan, vagy a jognyilatkozata megtételekor átmenetileg illetve teljesen hiányzik, ezért a felperes azon állítása, hogy az örökhagyó a végrendelet megtételekor cselekvőképtelen volt bizonyítatlan maradt.

A fentiek alapján a törvényszék a felperes végrendelet érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmét elutasította.

Az alperes az elsődleges kereseti kérelmet elutasító döntést tudomásul vette, a részítélet indokolásával szemben azonban fellebbezést terjesztett elő.

Az indokolásnak az alkalmazandó jogszabályokra vonatkozó megállapításait akként kérte megváltoztatni, hogy a jogvita elbírálására a Ptk. rendelkezései irányadók.

Mellőzni kérte a tényállás azon mondatát, amely szerint az örökhagyó nem kezdeményezte a kapcsolat felvételét a felperessel.(Ítélet 2.o.10.bekezdés).

Az alperes álláspontja szerint az örökhagyó a megerősítő záradékkal a korábbi végrendelettel egyező tartalmú új végrendeletet készített. A korábbi végrendeletnek az újabb végrendelettel nem ellentétes rendelkezései - ha az örökhagyó eltérő akarata nem állapítható meg - hatályban maradnak (rPtk. 650. § (2) bekezdés Ptk. 7: 41. § (2) bekezdés).

Arra is hivatkozott, hogy a hagyatéki eljárás lefolytató dr. V V közjegyző a hagyatékátadó végzésben jogalaként a jelenleg hatályos Ptk. rendelkezéseit hívta fel.

Az alperes azzal is érvelt, hogy az indokolás fellebbezés szerinti megváltoztatása az érdemi döntésre nem hat ki, mivel az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperes által hivatkozott érvénytelenségi ok megítélése mind a korábbi, mind pedig a jelenleg hatályos törvény szerint lényegében ugyanaz.

A kapcsolatfelvétel hiányára vonatkozó ítéleti megállapítás mellőzését az alperes 2018. július 9-én kelt előkészítő iratában előadottakra alapította. Abban az alperes kifejtette, hogy az örökhagyó a felperessel megkísérelte felvenni a kapcsolatot, aki azonban ettől elzárkózott (5. o. 3. bek), a felperes pedig az alperes ezen előadását nem cáfolta.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében a részítélet helybenhagyását kérte.

Kiemelte, hogy az alperes fellebbezése az elsőfokú bíróság által figyelembe nem vett új tény, körülményt vagy új érvelést nem tartalmaz.

A fellebbezés alaptalan.

Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabályt sértett, és a rPp. 213. § (2) bekezdésében előírt feltételek hiányában bírálta el részítélettel a felperes elsődleges kereseti kérelmét.

Az eshetőlegesen, látszólagos keresethalmazatként előterjesztett kereseti kérelmek esetén nincs eljárásjogi lehetőség a Pp. 213.§ (2) bekezdés alapján részítélet hozatalának.

Figyelemmel azonban arra, hogy a jelenleg hatályos 2016. évi CXXX. tv. (Pp.) 341. § (3) bekezdése erre már kifejezetten lehetőséget ad, illetve a részítéleti döntés érdemét a felek egyike sem sérelmezte, ezért az ítéltábla a fentieket nem értékelte a részítélet hatályon kívül helyezését eredményező, lényeges eljárási szabálysértésnek.

A másodfokú bíróság az alperesnek a részítélet indokolására vonatkozó fellebbezését a rPp. 253. § (3) bekezdése figyelembevételével érdemben bírálta el, és azt az alábbiak okán ítélete alaptalannak.

Az alperes azt állította, hogy a jogvita elbírálására a jelenleg hatályos Ptk. rendelkezései az

irányadók.

A Ptké. 58. §. (1) bekezdése szerint a - (2) bekezdésben foglalt kivétellel - a végrendelet érvényességét a keltének idején hatályos szabályok szerint kell elbírálni.

Azt helyesen tartalmazza a részítélet indokolása, hogy a 2014. március 20-án kelt megerősítő záradék új végrendeletnek nem tekinthető, ezért a végrendelet 2013. október 25-i keltére tekintettel annak elbírálására a korábban hatályos rPtk. rendelkezései az irányadók.

Figyelemmel arra, hogy a végrendelet a felperes által felhozott okból a rPtk. alkalmazása mellett sem érvénytelen - ahogy ezt az elsőfokú bíróság a döntésének indokolásában levezeti - , ezért a jelen tényállás mellett nincs jelentősége a "favor testamenti elv"-et érvényesítő Ptké. 58. § (2) bekezdésének, amely az új Ptk. alkalmazását teszi lehetővé akkor, hogyha az öröklés megnyílt az új Ptk. hatálya alá esik és a 2014. március 15. előtt kelt végrendelet a korábbi rPtk. szerint nem, de a jelenleg hatályos szabályok szerint érvényes volna .

Alapvetően sérelmezi az alperes a tényállás azon megállapítását is, miszerint az örökhagyó nem kereste a felperest a kapcsolat felvétele céljából.

Az alperes ugyanis a személyes meghallgatása alkalmával úgy nyilatkozott, hogy .."Édesanyám sem próbálta felvenni a testvéremmel a kapcsolatot, de a testvérem sem."Az indokolás sérelmezett megállapítása tehát éppen az alperes által előadottakon alapul (14. P.21/ 989/2016./13. jkv.7. o.5 bekezdés).

A fentiekre tekintettel az ítélőtábla a törvényszék részítéletének megfellebbezett részét a rPp. 253. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a rPp. 78 . § (1) bekezdése értelmében köteles megfizetni a felperes részére 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (3) (5) bekezdései alapján megállapított mértékű , 25.400 Ft összegű, az áfát is magában foglaló ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Győr, 2019. január 8.

Dr. Világi Erzsébet sk. . Sarmon Hedvig sk. . Szabó Péter sk.
a tanács elnöke előadó bíró

bíró